

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ

ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Διάλεξη 1

Εισαγωγή στην Οικονομική Επιστήμη

Σταυριανή Σπυριούννη
Λέκτορας Εφαρμογών

Εισαγωγή στην Οικονομική Επιστήμη

Η λέξη *οικονομία* σημαίνει *διαχείριση ενός νοικοκυριού*.

Μια κοινωνία, όπως ένα νοικοκυριό, οφείλει να λαμβάνει αποφάσεις για ζητήματα όπως:

- ✓ ποια αγαθά χρειαζόμαστε;
- ✓ ποιες εργασίες και από ποιους πρέπει να γίνουν;
- ✓ πως θα κατανεμηθούν οι περιορισμένοι πόροι στις διάφορες εργασίες;
- ✓ πως θα κατανεμηθούν τα αγαθά που παράγονται ανάμεσα σε αυτούς που τα παράγουν;
- ✓ πως θα αυξήσουμε την ποσότητα των αγαθών που χρειαζόμαστε

Οικονομική επιστήμη: η μελέτη του τρόπου με τον οποίο η κοινωνία διαχειρίζεται τους περιορισμένους πόρους που διαθέτει.

Κυριότεροι οικονομικοί στόχοι

- Πλήρης απασχόληση (καταπολέμηση ανεργίας, υποαπασχόλησης)
- Οικονομική ανάπτυξη (αύξηση παραγωγικών συντελεστών)
- Σταθερότητα τιμών (καταπολέμηση του πληθωρισμού)
- Δικαιότερη διανομή εισοδήματος: ισότητα ευκαιριών
- Οικονομική ασφάλεια: επιδόματα στους οικονομικά ασθενέστερους κ.λ.π.
- Ισορροπία ισοζυγίου εξωτερικών πληρωμών (εξαγωγές – εισαγωγές)
- Επαρκής παραγωγή δημόσιων αγαθών
- Προστασία του περιβάλλοντος

Συμπληρωματικότητα ή αντίθεση στόχων;

Ορισμένοι από τους παραπάνω στόχους είναι συμπληρωματικοί όπως π.χ. ο στόχος της οικονομικής ανάπτυξης και της πλήρους απασχόλησης.

Άλλοι όμως συγκρούονται, ένα κλασικό παράδειγμα: όπλα ή βούτυρο.

Διάκριση οικονομικής επιστήμης: *Μικροοικονομική - Μακροοικονομική*

Μικροοικονομική

Ασχολείται με τη συμπεριφορά και τις επιλογές των οικονομικά δρώντων (νοικοκυριών και επιχειρήσεων, αγοραστών και πωλητών) και επικεντρώνεται στη λειτουργία των αγορών συγκεκριμένων αγαθών

Μακροοικονομική

Ασχολείται με τις αλληλεπιδράσεις και τις τάσεις που επηρεάζουν την οικονομία ως σύνολο.

Παραδείγματα μικροοικονομικών Θεμάτων

1. Γιατί άνοιξε ένα νέο κατάστημα στη γειτονιά μου;
2. Πως θα διαθέσω ένα ποσό π.χ. 10.000 ευρώ; Θα αγοράσω ένα νέο αυτοκίνητο ή ένα οικόπεδο;
3. Γιατί αποφασίζω να σπουδάσω αντί να εργασθώ;

Παραδείγματα μακροοικονομικών θεμάτων

1. Γιατί έχει αυξηθεί η ανεργία τα τελευταία χρόνια;
2. Γιατί ο όγκος των εισαγωγών είναι μεγαλύτερος από τον όγκο των εξαγωγών;
3. Τι είναι ο πληθωρισμός;

Άλλη διάκριση της Οικονομικής Επιστήμης: Θετική-Δεοντολογική ή Κανονιστική

Θετική Οικονομική

Περιλαμβάνει την αντικειμενική περιγραφή, ερμηνεία και διατύπωση γενικών νόμων, π.χ. η επιβολή ενός φόρου σε ένα αγαθό, αυξάνει τη τιμή του.

Δεοντολογική ή Κανονιστική Οικονομική

Περιλαμβάνει προτάσεις που βασίζονται σε αξιολογικές κρίσεις, π.χ. πρέπει να φορολογήσουμε τα αλκοολούχα ποτά προκειμένου να περιορισθεί ο αλκοολισμός;

Τα εργαλεία της οικονομικής επιστήμης

Δεδομένα: παρουσιάζονται με τη μορφή πινάκων ή διαγραμμάτων.

Υποδείγματα: αποτελούν μια απλούστευση της πραγματικότητας που σχεδιάζεται με τέτοιο τρόπο ώστε να απομονώσει τις διάφορες πλευρές της οικονομικής συμπεριφοράς.

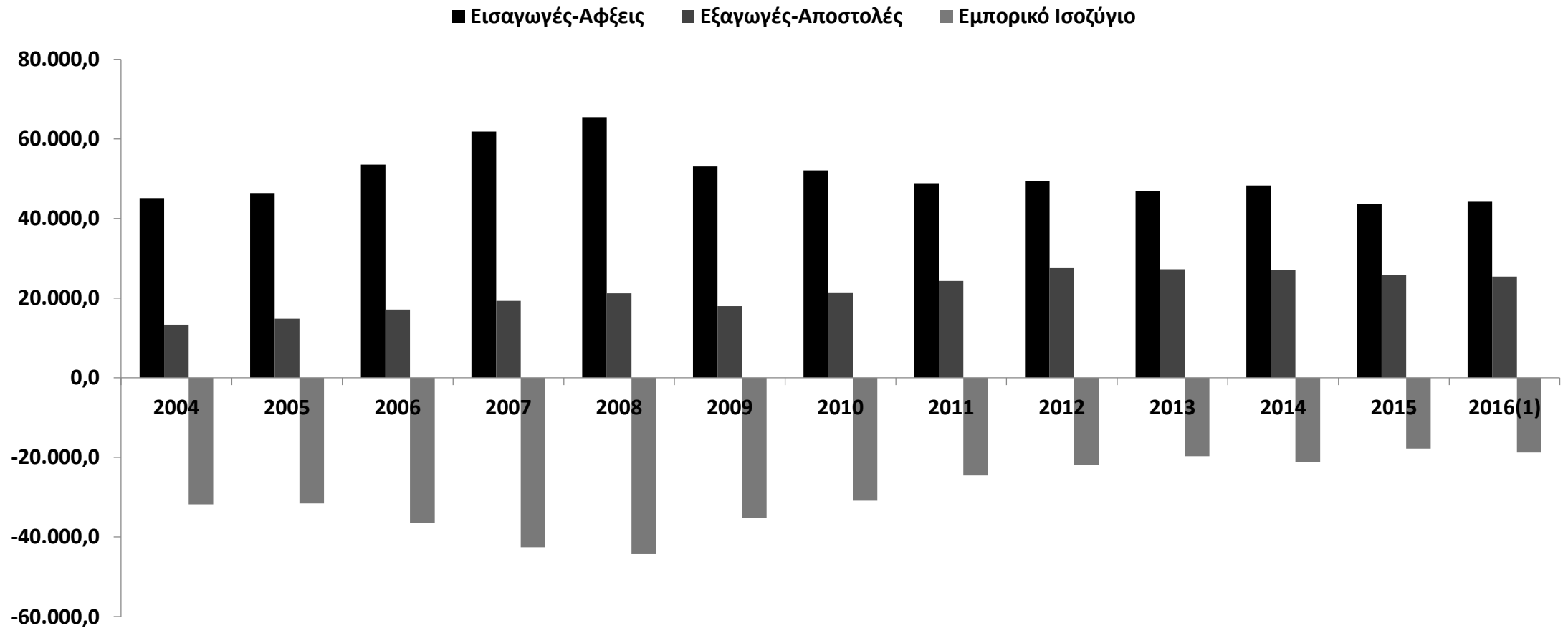
Τα υποδείγματα βασίζονται σε διάφορες **υποθέσεις** που απλοποιούν την πολυπλοκότητα του πραγματικού κόσμου

Τι είναι τα δεδομένα; Ένα παράδειγμα

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ						
ΕΤΟΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ-ΑΦΙΞΕΙΣ		ΕΞΑΓΩΓΕΣ-ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ		ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	
	Αξία σε εκατομμύρια ευρώ	Ετήσιες Μεταβολές	Αξία σε εκατομμύρια ευρώ	Ετήσιες Μεταβολές	Αξία σε εκατομμύρια ευρώ	Ετήσιες Μεταβολές
2008	65.528,3	5,9	21.227,7	9,9	-44.300,6	4,1
2009	53.135,1	-18,9	18.015,1	-15,1	-35.120,0	-20,7
2010	52.147,5	-1,9	21.299,4	18,2	-30.848,1	-12,2
2011	48.891,5	-6,2	24.377,3	14,5	-24.514,1	-20,5
2012	49.537,1	1,3	27.578,0	13,1	-21.959,1	-10,4
2013	46.996,7	-5,1	27.295,7	-1,0	-19.700,9	-10,3
2014	48.327,4	2,8	27.119,0	-0,6	-21.208,5	7,7
2015	43.617,4	-9,7	25.824,8	-4,8	-17.792,7	-16,1
2016	44.226,2	1,4	25.451,2	-1,4	-18.775,0	5,5

Πηγή: Διεύθυνση Στατιστικών Τομέα Εμπορίου και Υπηρεσιών, Τμήμα Στατιστικών Εξωτερικού Εμπορίου

Τι είναι τα δεδομένα; Ένα παράδειγμα

Τι είναι το υπόδειγμα; Δύο παραδείγματα

1. Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων
2. Το οικονομικό κύκλωμα

Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων

Η ΚΠΔ είναι ένα υπόδειγμα συνοπτικής διαγραμματικής παρουσίασης που δείχνει τους μέγιστους συνδυασμούς δύο προϊόντων που μπορεί να παράγει μια οικονομία.

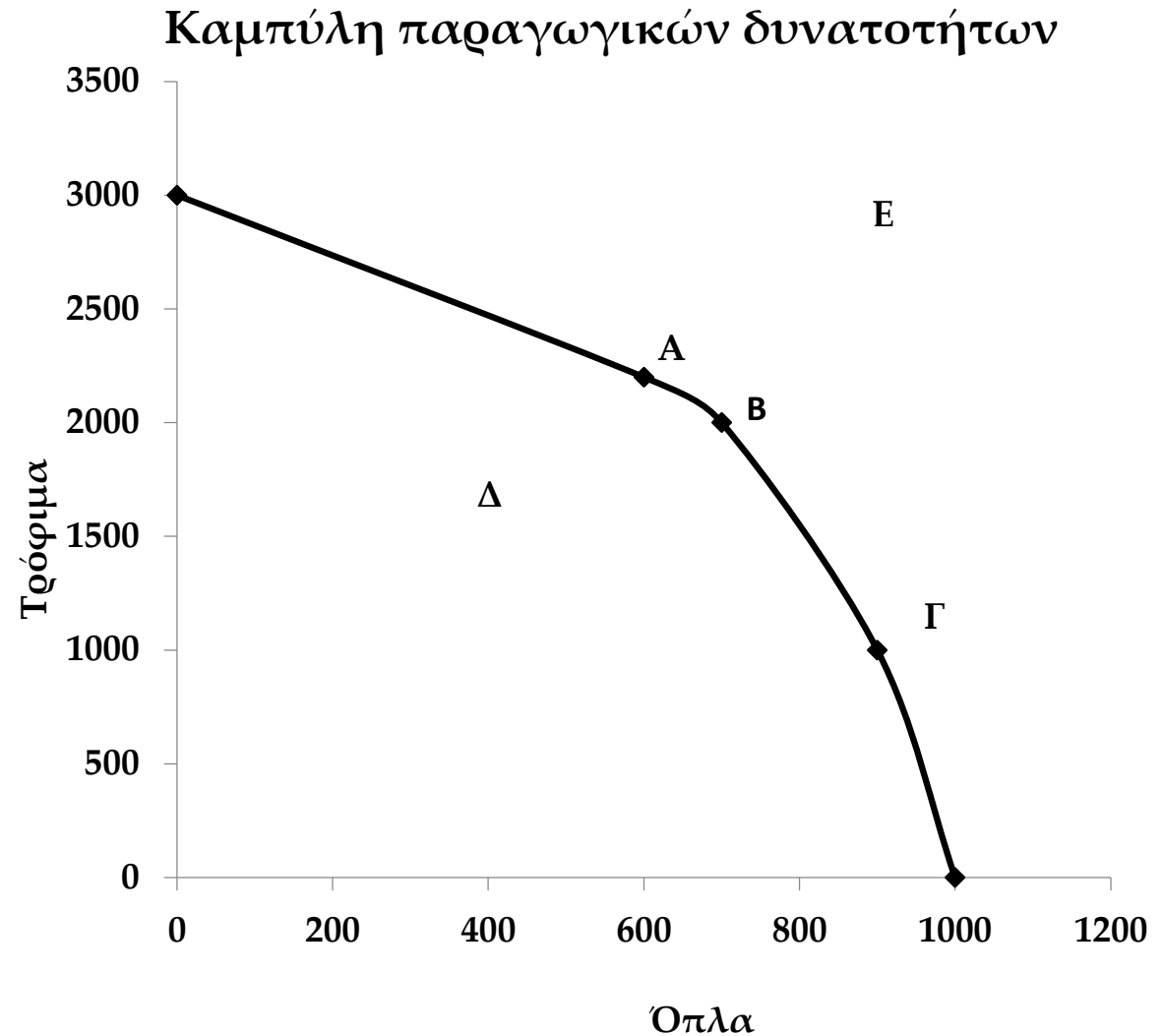
Υποθέσεις:

1. Η οικονομία μπορεί να παράγει δύο αγαθά (έστω τρόφιμα και όπλα).
2. Οι διαθέσιμοι παραγωγικοί συντελεστές είναι δεδομένοι καθώς και η τεχνολογία παραγωγής.
3. Όλοι οι παραγωγικοί συντελεστές απασχολούνται πλήρως και αποτελεσματικά.

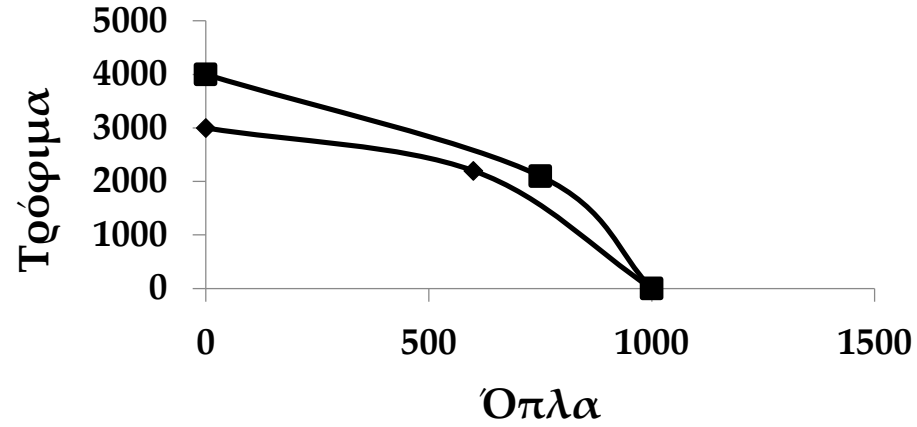
Συνδυασμοί Α,Β,Γ: αποτελεσματικοί

Συνδυασμός Δ: αναποτελεσματικός

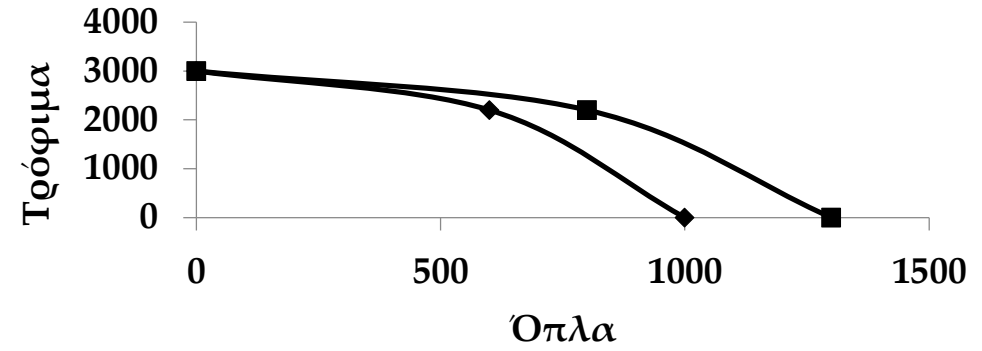
Συνδυασμός Ε: ανέφικτος

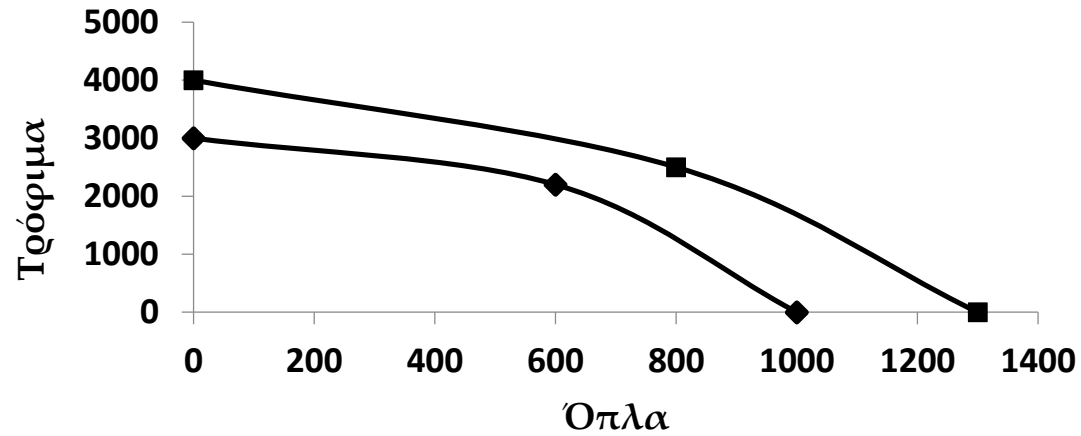
Τεχνολογική πρόοδος υπέρ των τροφίμων

Τεχνολογική πρόοδος υπέρ των όπλων

Ουδέτερη τεχνολογική πρόοδος

Κόστος ευκαιρίας

Η αύξηση της παραγόμενης ποσότητας ενός αγαθού μπορεί να επιτευχθεί με τη θυσία κάποιας ποσότητας του άλλου αγαθού. Η θυσία αυτή ονομάζεται κόστος ευκαιρίας και παριστάνεται γραφικά με την κλίση της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων.

$$\text{Κόστος ευκαιρίας} = \frac{\text{Μονάδες που θυσιάζονται}}{\text{Επι πλέον μονάδες που παράγονται}}$$

Γιατί η Κ.Π.Δ. έχει στραμμένο το κοίλο μέρος προς την αρχή των αξόνων;

Διότι το κόστος ευκαιρίας είναι αυξανόμενο. Αυτό σημαίνει ότι για κάθε επιπλέον μονάδα παραγωγής του αγαθού Χ απαιτείται να θυσιαστούν όλο και περισσότερες μονάδες από το αγαθό Υ και γραφικά αυτό απεικονίζεται στο σχήμα με στραμμένο το κοίλο προς την αρχή των αξόνων

Είναι δυνατόν η Κ.Π.Δ. να
είναι ευθεία γραμμή;

Η Κ.Π.Δ είναι ευθεία γραμμή όταν το
κόστος ευκαιρίας είναι σταθερό δηλαδή
όταν για κάθε επιπλέον μονάδα
παραγωγής του αγαθού X χρειάζονται να
θυσιάσουν ίδιες μονάδες από το αγαθό
 Y για κάθε συνδυασμό

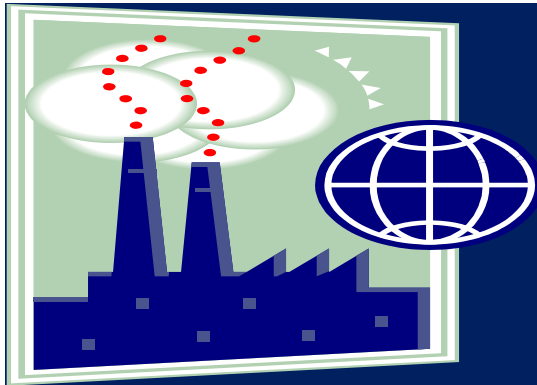
Το Οικονομικό Κύκλωμα:

1. Οι οικονομικά δρώντες (επιχειρήσεις και νοικοκυριά)
2. Πραγματικές ροές (αγαθά και υπηρεσίες από επιχειρήσεις προς νοικοκυριά και παραγωγικοί συντελεστές από νοικοκυριά προς επιχειρήσεις)
3. Χρηματικές ροές (οι δαπάνες των νοικοκυριών για αγορά αγαθών και υπηρεσιών αποτελούν έσοδα για τις επιχειρήσεις, οι δαπάνες των επιχειρήσεων για αγορά παραγωγικών συντελεστών αποτελούν εισόδημα και τα νοικοκύρια
4. Αγορές αγαθών και υπηρεσιών
5. Αγορές παραγωγικών συντελεστών

Το Οικονομικό Κύκλωμα

Οι οικονομικά δρώντες

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ

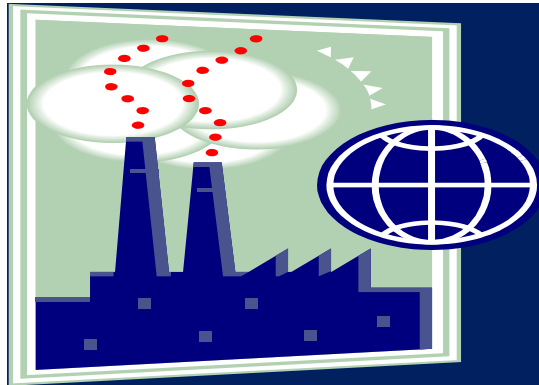

Το Οικονομικό Κύκλωμα

Οι πραγματικές ροές

Αγαθά και Υπηρεσίες (πραγματική ροή)

ΑΓΟΡΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΑΓΟΡΕΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ

Παραγωγικοί Συντελεστές (πραγματική ροή)

Το Οικονομικό Κύκλωμα

Αγαθά και Υπηρεσίες (πραγματική ροή)

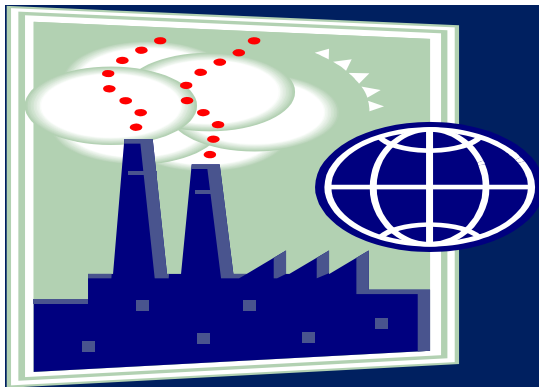
Καταναλωτική Δαπάνη (€)
(χρηματική ροή)

ΑΓΟΡΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

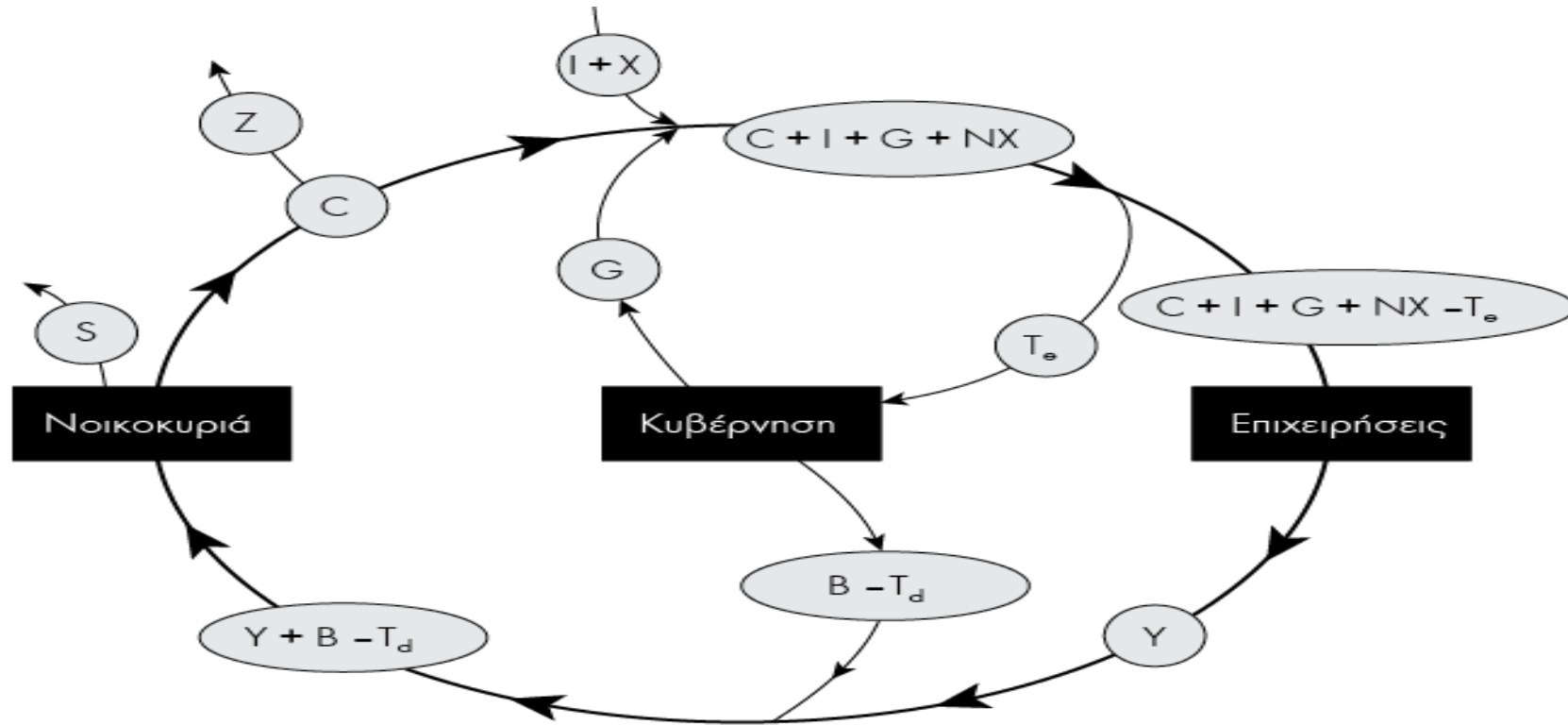
ΑΓΟΡΕΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ

Μισθοί, ενοίκια, μερίσματα (€)
(χρηματική ροή)

Παραγωγικοί Συντελεστές (Εργασία κ.λπ.) (πραγματική ροή)

Ένα πιο σύνθετο οικονομικό κύκλωμα, στο οποίο περιλαμβάνεται ο δημόσιος τομέας και το εξωτερικό εμπόριο

Στο διάγραμμα αυτό επεκτείνεται η κυκλική ροή που συνδέει τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις έτσι ώστε να περιλαμβάνεται και ο δημόσιος τομέας και οι χώρες του εξωτερικού. Οι επιχειρήσεις πραγματοποιούν πληρωμές Y προς τα νοικοκυριά για τη χρήση των συντελεστών παραγωγής. Το διαθέσιμο εισόδημα $Y + B - T_d$ περιλαμβάνει επίσης τις μεταβιβαστικές πληρωμές B μείον τους άμεσους φόρους T_d . Το διαθέσιμο εισόδημα καταλήγει σε αποταμίευση S ή κατανάλωση C . Η δαπάνη αυτή αυξάνεται λόγω των χρηματικών εισροών της δημόσιας δαπάνης G για αγαθά και υπηρεσίες, καθώς και λόγω της επενδυτικής δαπάνης I και των εξαγωγών X , αλλά μειώνεται από την πρόσθετη διαρροή Z για εισαγωγές. Από το $C + I + G + NX$ ή ΑΕΠ σε τιμές αγοράς πρέπει να αφαιρέσουμε τη διαρροή των έμμεσων φόρων T_e για να καταλήξουμε στο ΑΕΠ σε τιμές συντελεστών παραγωγής Y το οποίο πληρώνουν οι επιχειρήσεις στα νοικοκυριά.

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΡΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η οικονομική θεωρία, όταν διερευνά τη συμπεριφορά των οικονομικά δρώντων (αγοραστών-πωλητών), βασίζεται σε δύο υποθέσεις:

1. Ο άνθρωπος επιδιώκει τη μεγιστοποίηση του οφέλους του.
2. Ο άνθρωπος σκέφτεται και δρα ορθολογικά

Οι παραπάνω υποθέσεις αποτελούν αυτό που ονομάζεται στην οικονομική ανάλυση αριστοποίηση

Οι δύο όψεις της αριστοποίησης

- Η μεγιστοποίηση όταν ο οικονομικά δρων καλείται να αποφασίσει για το ύψος του οφέλους που θα έχει από κάποια δράση του.
- Η ελαχιστοποίηση όταν ο οικονομικά δρων καλείται να αποφασίσει για το ύψος της θυσίας (κόστους, δαπάνης) που θα έχει από τη δράση του αυτή.

Οριακή ανάλυση

Ένα αναλυτικό εργαλείο, ιδιαίτερα χρήσιμο, για τη λύση των προβλημάτων αριστοποίησης (μεγιστοποίησης, ελαχιστοποίησης) είναι η οριακή ανάλυση.

Η οικονομική ανάλυση ασχολείται κυρίως με σχέσεις, οι οποίες απεικονίζουν την επίδραση που ασκεί ένας παράγοντας X (μέγεθος, ανεξάρτητη μεταβλητή) σε έναν άλλο παράγοντα Y (μέγεθος, εξαρτημένη μεταβλητή) και οι οποίες ονομάζονται συναρτησιακές σχέσεις

Οριακή ανάλυση

Για την κατανόηση των ανωτέρω είναι απαραίτητη γνώση της οριακής μεταβολής και του τρόπου που αυτή υπολογίζεται.

Ως οριακή μεταβολή μιας εξαρτημένης μεταβλητής Y ορίζεται η μεταβολή, η οποία επέρχεται στη μεταβλητή αυτή μετά από μία μεταβολή κατά μία μονάδα της ανεξάρτητης μεταβλητής X :

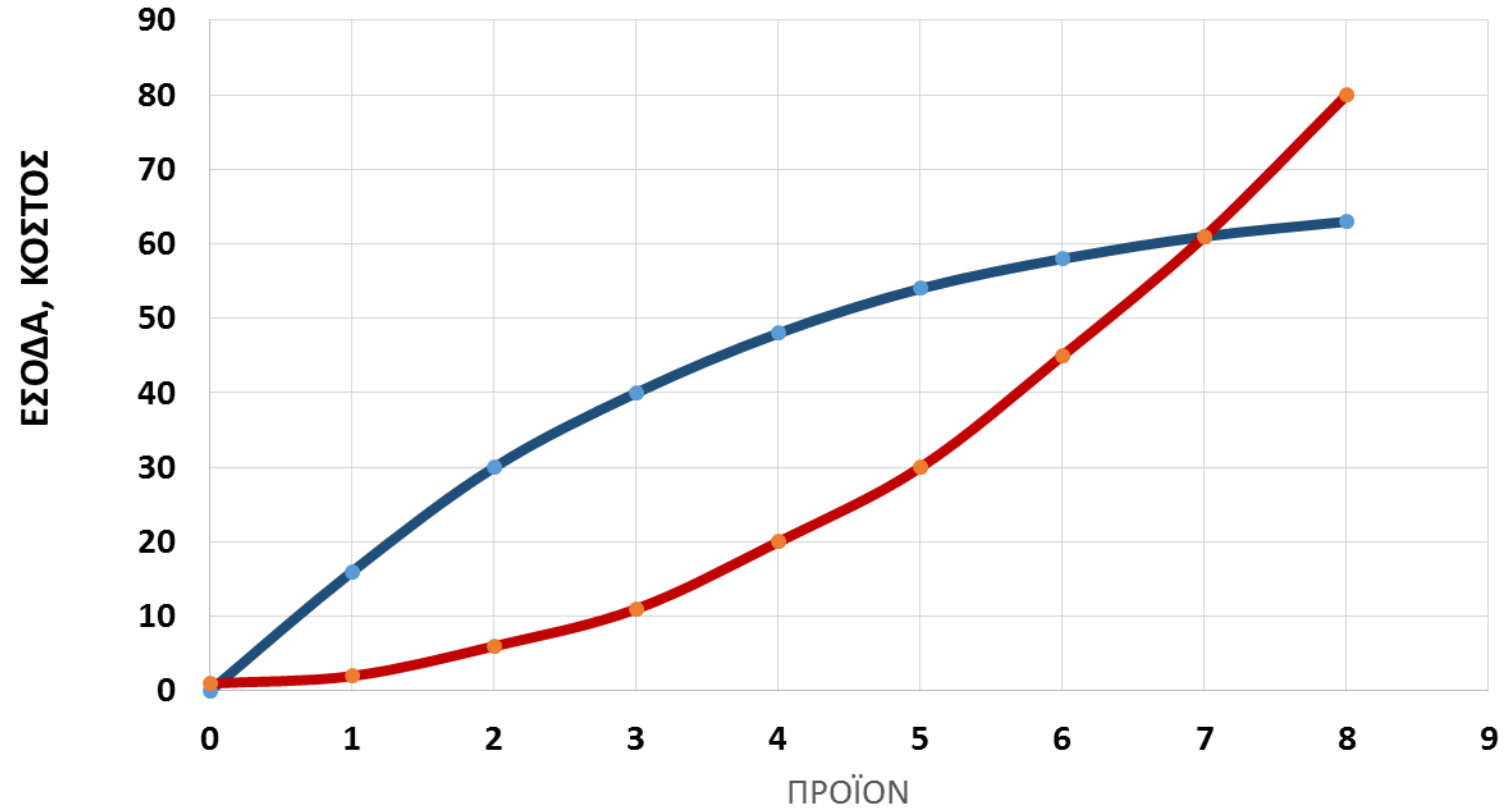
$$\frac{\text{Μεταβολή } Y}{\text{Μεταβολή } X} = \frac{\Delta Y}{\Delta X} = \frac{Y_2 - Y_1}{X_2 - X_1}$$

Ένα παράδειγμα

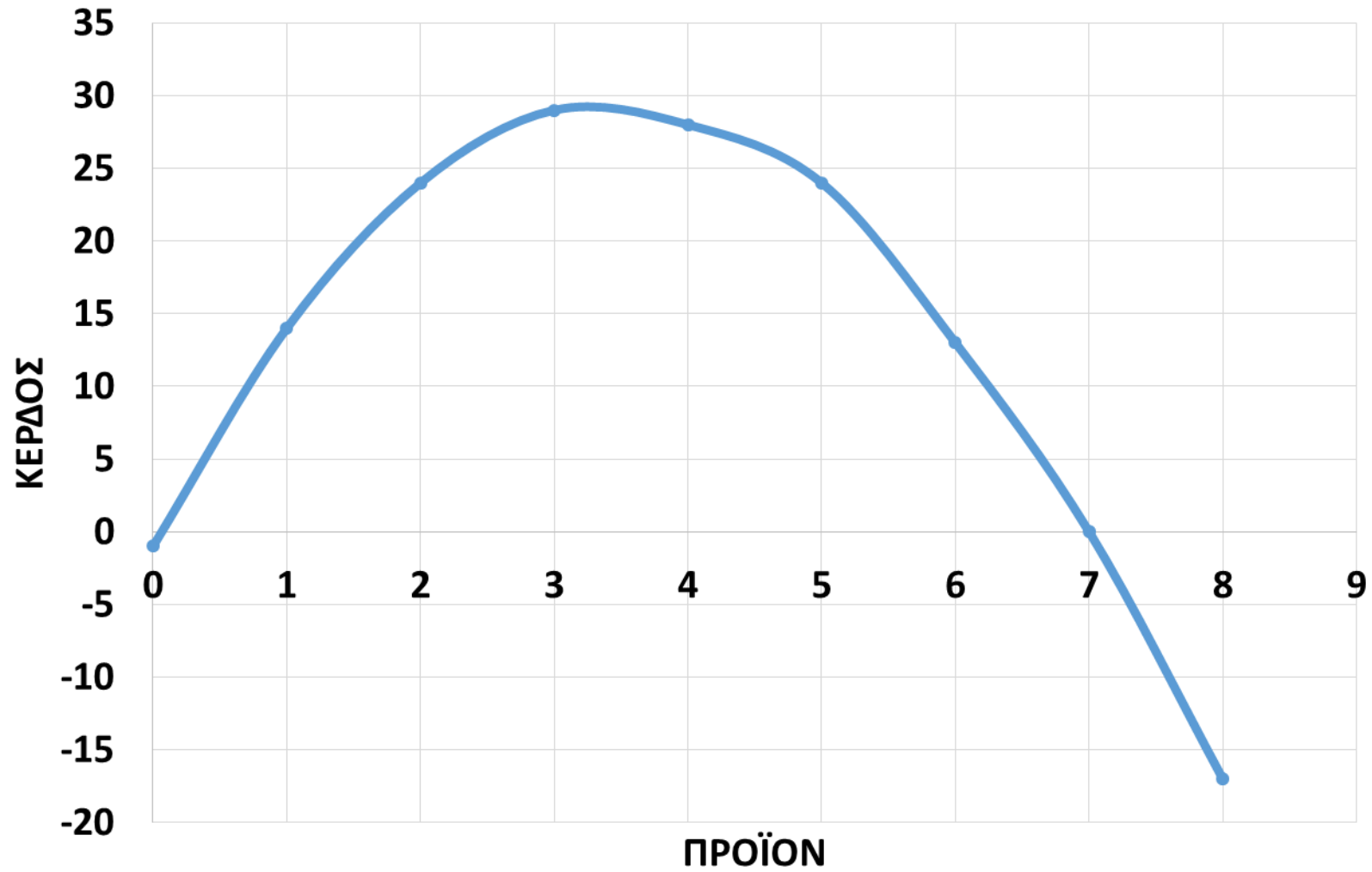
Προϊόν	Συνολικά έσοδα	Συνολικό κόστος	Κέρδος	Οριακό έσοδο	Οριακό κόστος
0	0	1	-1		
1	16	2	14	16	1
2	30	6	24	14	4
3	40	11	29	10	5
4	48	20	28	8	9
5	54	30	24	6	10
6	58	45	13	4	15
7	61	61	0	3	16
8	63	80	-17	2	19

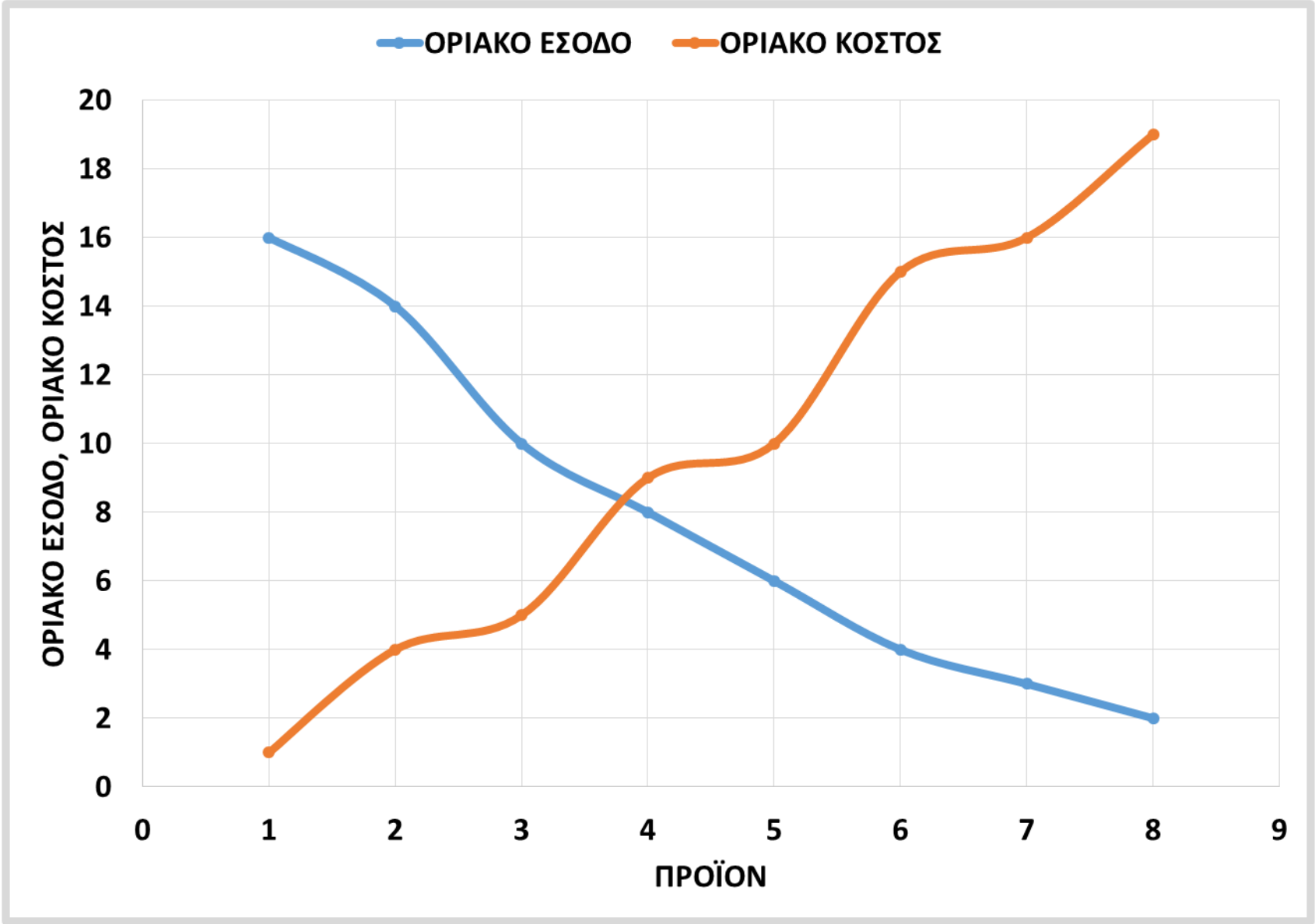
ΜΕΓΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΕΡΔΟΥΣ

—•— ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ —•— ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ

ΚΕΡΔΟΣ

Από τον πίνακα και τα διαγράμματα που προηγήθηκαν παρατηρούμε ότι:

1. Ο ορθολογικός παραγωγός αριστοποιεί τη δράση του (μεγιστοποιεί τα έσοδα και ελαχιστοποιεί το κόστος) σε εκείνο το επίπεδο παραγωγής όπου το οριακό έσοδο εξισώνεται με το οριακό κόστος.
2. Σε κάθε επίπεδο παραγωγής όπου το οριακό έσοδο είναι μεγαλύτερο από το οριακό κόστος είναι προς το συμφέρον του να αυξάνει την παραγωγή.
3. Σε κάθε επίπεδο παραγωγής όπου το οριακό έσοδο είναι μικρότερο από το οριακό κόστος είναι προς το συμφέρον του να μειώνει την παραγωγή